

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88

overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij
dhr. K. Doldersum
telefoon 038 499 75 05
K.Doldersum@overijssel.nl

mevrouw B. Rutten
Statenlid CDA fractie
per email verzonden aan:
bouwienrutten@gmail.com
Tevens bezorgd ter Griffie

Datum	Kenmerk	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
02.04.2019	2019/0082997	1 van 6		13.03.2019	

Onderwerp: beantwoording statenvragen ex artikel 59 RvO over (Aedes) TNO rapport gezondheidsrisico's asbest.

Geachte mevrouw Rutten,

Op 13 maart 2019 ontvingen wij uw schriftelijke vragen over het verschenen (Aedes) TNO rapport over de gezondheidsrisico's van asbest (PS/2019/1100333)
Hieronder beantwoorden wij deze vragen.

Vraag 1.

Is het college bekend met de inhoud van het TNO rapport 'Inzichten voor proportioneel asbestbeleid'?

Antwoord op vraag 1.

Ja.

Vragen 2,3 en 4.

2: Wat is de mening van het college over de gestelde uitkomst in het rapport dat de gezondheidsrisico's bij het verwijderen van asbestdaken erg klein is?

3: Zijn deze conclusies voor het college harde feiten?

4: Wat kunnen de mogelijke gevolgen zijn van deze ontwikkelingen?

Antwoorden op vragen 2, 3 en 4.

Wij zijn van mening dat het, wat asbestdaken betreft, nog te vroeg is om conclusies te trekken op basis van het verschenen rapport.

Navraag bij TNO heeft geleerd dat de risico's van het saneren van asbestdaken in het rapport van Aedes/TNO (2019) zijn gebaseerd op schattingen. Er waren te weinig metingen beschikbaar voor de specifieke scenario's die in het rapport zijn beschreven. TNO onderzoekt nog de feitelijke vrijkomende asbestvezels bij asbestdaksanering. Opdrachtgever voor dit onderzoek is het Ministerie van Infrastructuur en Watersstaat (I&W). De resultaten van dit onderzoek worden in het najaar van 2019 verwacht.

Op basis van berichten in de pers over het Aedes/TNO-rapport zou het beeld kunnen ontstaan dat asbest niet gevaarlijk is. Wij zijn van mening dat deze conclusie nog niet getrokken kan worden. Wij vinden het belangrijk dat de werknemers die asbestsaneringen uitvoeren geen onnodige risico's lopen. Dat geldt ook voor bewoners die zelf hun asbestdaken saneren en hun omgeving. Wij houden daarom vast aan de in de Nederlandse wetgeving gestelde normen op basis van een risicobenadering. Na aanscherping van de

norm per 1 januari 2017 ligt de bovengrens bij 2.000 vezels per m³. De aanscherping is gebaseerd op onderzoek door de Gezondheidsraad en TNO¹.

Het ministerie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) is verantwoordelijk is voor de arbeidsveiligheid en bijbehorende regelgeving. Wij stimuleren het Rijk en de branche om de regelgeving voor daksaneringen zodanig te vereenvoudigen dat die saneringen eenvoudiger uitvoerbaar worden met behoud van de arbeidsveiligheid.

Vraag 5.

Is het college bekend met de aangenomen motie in de Tweede kamer die om een onderzoek vraagt naar het onderbrengen van dak sanering in risicoklasse 1?

Antwoord op vraag 5.

Ja.

Vraag 6.

Wat houdt risicoklasse 1 in?

Antwoord op vraag 6

Risicoklasse 1 betekent dat bij een asbestsanering in deze risicoklasse er minder dan 2.000 asbestvezels per m³ vrijkomen. Het gaat bijvoorbeeld om de verwijdering van maximaal 35 m² asbesthoudende platen door particulieren, mits deze platen geschroefd zijn en de asbestvezels hechtgebonden aanwezig zijn. In alle andere gevallen moet een gecertificeerd bedrijf het asbest van de daken verwijderen.

Vraag 7.

Als blijkt dat saneren in risicoklasse 1 mogelijk is, betekent dat vervolgens dat boeren zelf hun daken mogen saneren zoals LTO omschrijft?

Antwoord op vraag 7.

Nee. De mogelijkheid om zelf het asbestdak te verwijderen is beperkt tot particulieren met een dak minder dan 35m². Dit staat los van de risicoklasse-indeling. Wanneer een sanering wordt ingedeeld in risicoklasse 1, betekent dit dat de sanering nog steeds moet worden uitgevoerd door deskundig personeel, maar dat het betreffende bedrijf niet gecertificeerd hoeft te zijn. Deskundigheid blijft van belang om de risico's van verschillende soorten asbest goed te kunnen inschatten. In of nabij constructies van asbestdaken kunnen ook andere typen asbest zijn toegepast, waardoor een sanering die in eerste instantie in risicoklasse 1 leek te vallen, toch een hoger risico kennen. Voor een asbestdak kleiner dan 35m² is dit niet verplicht vanwege het kleine dakoppervlak en de aanname dat de dakeigenaar hier slechts éénmaal in het leven aan worden blootgesteld.

¹ Zie het rapport van TNO/RIVM '[Praktische consequenties van het advies van de Gezondheidsraad inzake asbest 2010](#)' (2010) en TNO '[Onderzoek naar de blootstelling aan asbest tijdens saneringswerkzaamheden](#)' (2013)

Vraag 8.

Wat zijn mogelijke risico's van het zelf uitvoeren van dak saneringen?

Antwoord op vraag 8.

De risico's voor bedrijven die met onvoldoende kennis een sanering van asbestdakplaten uitvoeren zijn in vier hoofdgroepen te vatten:

- risico op besmetting met asbestvezels door onoordeelkundig of onhandig omgaan met asbestdakplaten (zoals afbreken van de platen, platen laten vallen);
- niet onderkennen van eventuele andere typen asbest die een groter risico op besmetting met zich meebrengen;
- onjuiste en niet te controleren afvoer van de vrijgekomen asbestdakplaten (asbestafvaldumpingen);
- vallen van het dak door onoordeelkundig handelen, het verkeerd inzetten van materieel, of het niet beschikken over het goede materieel om veilig op hoogte te werken.

Vraag 9.

Hoe wordt de kwaliteit van saneren geborgd wanneer deze door dakeigenaren zelf worden uitgevoerd?

Antwoord op vraag 9.

Daksaneringen mogen niet zelf worden uitgevoerd, anders dan een oppervlakte van maximaal 35 m² door particulieren.

Een particuliere sanering van een asbestdak van maximaal 35 m² moet aan de volgende eisen voldoen:

- Gecontroleerd moet worden of:
 - de golfplaten niet verweerd zijn. Alleen golfplaten die niet zijn verweerd, mogen door een particulier worden verwijderd. Verweerde daken hebben een hoog risico op het vrijkomen van asbestvezels;
 - de golfplaten geschroefd zijn. Als ze geschroefd zijn, kunnen de platen zonder beschadiging worden verwijderd.
- Sloopmelding indienen: deze sloopmelding moet bij de gemeente worden ingediend. Dan kan de gemeente of de Omgevingsdienst desgewenst de verwijdering van de asbestdaken controleren.
- Afval moet volgens de geldende regels (onder andere dubbel ingepakt) naar de milieustraat worden gebracht.

Door de sloopmelding kan de overheid toezicht houden op voorgenomen saneringen.

Verder kan een gemeente, door buurtinitiatieven te faciliteren, goed werken bevorderen. Op onze website is hiervoor informatiemateriaal te vinden. Er zijn reeds meerdere collectieve saneringen in Overijssel gedaan.

Vraag 10.

Hoe houdt de overheid zicht en controle op de verplichte administratieve borging van een goed uitgevoerde sanering?

Antwoord op vraag 10.

Dit toezicht vindt vanuit diverse organisaties plaats:

- Gemeente: voor elke sanering moet een sloopmelding worden ingediend. Op die sloopmelding kan de gemeente c.q. de Omgevingsdienst toezicht uitoefenen.
- LAVS: elke sanering met asbest moet worden aangemeld in het [Landelijk asbestvolgsysteem \(LAVS\)](#). Het bedrijf dat saneert zal deze aanmelding doen. Met deze aanmelding kan het vrijkomende asbestafval gevolgd worden tot aan het storten.
- Inspectie SZW: De Inspectie SZW (voorheen: Arbeidsinspectie) houdt toezicht op alle werkzaamheden. Een voorgenomen asbestsanering moet worden gemeld bij de Inspectie.
- Omgevingsdiensten: houden toezicht op asbestsaneringswerkzaamheden.
- Certificerende instelling: Elk saneringsbedrijf dat een erkenning heeft van Ascet heeft een certificerende instelling die toezicht houdt op het bedrijf. De certificerende instelling controleert periodiek of de werkzaamheden correct worden uitgevoerd.

- Raad voor de Accreditatie: De Raad voor de Accreditatie (RVA) houdt toezicht op de certificerende instellingen.
- Ministerie SZW: is verantwoordelijk voor regelgeving rondom arbeidsveiligheid.

Vraag 11.

Behoort een verplichte onafhankelijke eindcontrole ook tot de risicoklasse 1?

Antwoord op vraag 11.

Nee, dat is in risicoklasse 1 niet verplicht. De eindbeoordeling wordt gedaan door het bedrijf dat de sanering zelf heeft uitgevoerd. Hiervoor wordt door dat bedrijf gewerkt conform de [NEN 2990](#).

Vraag 12.

Hoe gaat de overheid de branche betrekken in deze ontwikkelingen, gezien de vele investeringen die zij hebben gedaan en nog doen om aan de strenge wetgeving te voldoen?

Antwoord op vraag 12.

Op dit moment is nog onduidelijk of meer saneringen van asbestdaken onder risicoklasse 1 zullen gaan vallen (zie ons antwoord bij vraag 2).

Vraag 13.

Is het college bereid om eropaan te dringen bij het Ministerie dat deze motie zo spoedig mogelijk wordt uitgevoerd zodat alle betrokkenen weten waar zij aan toe zijn?

Antwoord op vraag 13.

Overijssel heeft met de andere landelijke ambassadeurs asbestdaken afgesproken dat gezamenlijk een brief naar de Eerste Kamer gestuurd zal worden. Doel van de brief is het overtuigen van de leden van de Eerste Kamer om haast te maken met het asbestdakenverbod, zodat er duidelijkheid is. Een afschrift hiervan wordt aan de Ministeries van I&W (asbestdakenverbod) en SZW (ARBO asbest) gestuurd. Hierin wordt aangedrongen op het snel behandelen van deze motie.

Vraag 14.

Is het college bereid spoedig met de markt in gesprek te gaan om hen te betrekken met hun expertise voor het vormen van het vervolgtraject?

Antwoord op vraag 14.

Wij hebben, samen met de andere koploper-provincies en het Landelijke Programmabureau, regelmatig contact met de brancheorganisaties. De expertise van de branche heeft bijgedragen aan de gerealiseerde versnelling van de sanering. Wanneer TNO in het najaar haar rapport heeft uitgebracht, kan er richting aan een eventueel vervolgtraject worden gegeven.

Vraag 15.

Wat wordt het plan van aanpak bij het college om te voorkomen dat asbestsaneringen de aankomende half jaar stil komt te liggen?

Antwoord op vraag 15.

Eind maart organiseren wij een bijeenkomst met enkele partijen uit de branches voor sanering, nieuwe daken en financiën. Doel van de bijeenkomst is te bepalen hoe de huidige terugval in saneringen in Overijssel is bij te sturen. Afhankelijk van de uitkomst van deze bijeenkomst wordt een plan van aanpak opgesteld.

Vraag 16.

Aangezien we momenteel provinciaal en landelijk vol inzetten op versnelling van sanering asbestdaken, hoe ziet het college dit voor zich met de actualiteit van nu?

Antwoord op vraag 16.

Op dit moment (zie ons antwoord op vraag 2) zetten wij onze huidige aanpak van de versnelling voort. Indien het aanvullend onderzoek van TNO concludeert dat een groter deel van de daken onder risicoklasse 1 gesaneerd kan worden, zal dat bijdragen aan een verdere versnelling.

Vraag 17.

Wat betekent het voor de dakeigenaren die al hebben gesaneerd, hebben zij overbodig veel geld gestoken in het veilig saneren van asbest?

Antwoord op vraag 17.

Wanneer zou blijken dat meer asbestdaken onder risicoklasse 1 vallen, zal dat tot een beperkte daling van de saneringskosten leiden. Het saneren van een asbestdak geeft grofweg de volgende kostenposten:

- Stap 1: Voorbereiding
- Stap 2: Uitvoeren van de sanering
- Stap 3: Afvoeren van het asbestafval
- Stap 4: Plaatsen van een nieuw dak.

Daarvan zullen alleen de kosten van stap qua 2 wijzigen indien risicoklasse 1 van toepassing wordt. Hier zullen beperktere veiligheidsmaatregelen gelden en er zal geen onafhankelijke eindinspectie meer vereist zijn. Wat in de stap 2 niet wijzigt is de hoeveelheid werk en de maatregelen voor het veilig werken op hoogte, en het zorgvuldig inpakken van het asbest.

Vraag 18.

Als deze TNO uitkomsten feiten blijken te zijn, hoe kan het dat inwoners van Nederland én de ondernemers in de asbestbranche al die tijd met andere kennis gevoed zijn?

Antwoord op vraag 18.

Voor asbestsaneringen zijn wettelijke regels opgesteld. Deze worden door ons toegepast. Het Ministerie van SZW is verantwoordelijk voor deze regelgeving.

Vraag 19.

Hoe wordt omgegaan met de investeringen die zijn gedaan door de branche om te voldoen aan de verplichte hoge regelgeving door Ascert?

Antwoord op vraag 19.

De regels die door Ascert zijn opgesteld in de vorm van de certificering van bedrijven en personen zijn in nauw overleg met de branche opgesteld. Wij spelen daarin geen rol.

Vraag 20.

Is het college bekend met de reactie van Ascert op de uitkomsten van dit TNO onderzoek?

Antwoord op vraag 20.

Ja, we hebben dit bij Ascert nagevraagd. De officiële reactie van Ascert is:

“Het rapport van Aedes is puur financieel ingestoken en zegt weinig over het gevaar van asbest voor mensen die dagelijks in deze sector werken. Het enige scenario in het rapport van Aedes waarin deze situatie wel aan de orde komt, bevestigt in feite dat er dan sprake is van soms grote en vaak substantiële risico's voor de werknemer.

Ascert heeft vorig jaar een visiedocument opgesteld, waarin al is opgenomen dat we toe moeten naar een risicogestuurd systeem in plaats van een risicoklassengestuurd systeem. De indeling in risicoklassen zoals we die nu kennen (1, 2A en 2B), is te rigide en doet geen recht aan de verschillen in de feitelijke risico's in verschillende situaties. Het huidige risicoklassensysteem maakt dat er in de praktijk vaak te veel maatregelen genomen moeten worden (want voor de goede orde: dit schrijft de wetgever voor).

Willen we meer risicogestuurd gaan werken, dan moeten we meer inzicht hebben in de daadwerkelijke risico's en moet er veel meer differentiatie mogelijk zijn in de maatregelen die je moet nemen om die risico's te minimaliseren (en/of uit te sluiten). Door risicogestuurd te werken kunnen we kosten besparen,

terwijl tegelijkertijd er voldoende borging wordt gegeven voor de gezondheid van werknemers en de veiligheid van de omgeving."

Vraag 21.

De laatste jaren is regelgeving voor asbestsanering alleen maar toegenomen. Lag hier wel goede onderzoeksgegevens aan ten grondslag?

Antwoord op vraag 21.

Het gaat hier om landelijke regelgeving die ons wordt uitgevoerd. Welke onderzoeksgegevens hiervoor zijn toegepast is ons niet bekend.

Vraag 22.

Hoe staan de uitkomsten in het TNO rapport in verhouding met de vele asbestslachtoffers die er zijn te betreuren?

Antwoord op vraag 22.

In algemene zin vinden wij dat de risico's van asbest niet moeten worden onderschat. De asbestslachtoffers die nog elk jaar vallen, laten zien dat de risico's serieus genomen moeten worden. Dat is ook reden dat wij vinden dat asbestdaken uit de maatschappij moeten verdwijnen. Door verwerking van de asbestdaken nemen de risico's alleen maar toe, vooral bij mensen die in de buurt wonen. Daarom zetten wij al drie jaar in op een versnelling van de sanering van asbestdaken om de risico's van asbestdaken in de woon- en werkomgeving weg te nemen.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter,

secretaris,